

Vedtatt av Rødts sentralstyre 19. mai 2020

Innhold

Til deg som leser dette dokumentet.	2
Kripos sin tipstjeneste for hatkriminalitet	3
Tips til PST	3
Hva er hatkriminalitet?	3
Hva ligger i de ulike begrepene i hatkriminalitet?	4
Forskjell på hatkriminalitet og diskriminering	6
Enkel sikring av hatytringer.	7
Støtte og hjelp fra andre organisasjoner	8
Forslag til mal for anmeldelse av straffbare ytringer fra Politiets hatkrimgruppe.	12
Veileder for å sikre straffbare ytringer på facebook fra Politiets hatkrimgruppe.	15
Sikring av kommentarer på andre relevante sosiale medier.	15
Relevant lesestoff og kildeliste.	15

Til deg som leser dette dokumentet.

Har du vært utsatt for hatkriminalitet selv eller vet om andre som har det? Dersom dette er noe som skjer direkte mot deg nå, ta kontakt med politiet på 02800. Rødt kan bistå deg hvis du ønsker det. Partisekretæren i Rødt kan kontaktes på [telefon og epost](#).

Dersom henvendelsen gjelder noe du er vitne til, eller ikke selv er involvert i kan du tipse Kripos på deres side om hatkriminalitet. Tipsmottaket er bemannet døgnet rundt [Her finner du siden](#).

Hva er hatkriminalitet?

Du er utsatt for hatkriminalitet hvis noen trakasserer, truer eller er voldelig mot deg på grunn av den du er. Hvis handlingen skyldes følgende forhold er det straffbart etter norsk lov: din religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofile orientering, nedsatte funksjonsevne og/eller kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk.

Hvis du selv er utsatt for hatkriminalitet:

Du har rett til å bli tatt på alvor. Politiet er pålagt av Riksadvokaten å prioritere å etterforske saker om hatkriminalitet. Det er ulik kunnskap og praksis for behandling av hatkriminalitet hos politiet i Norge, og derfor er det viktig at du som blir utsatt for hatkriminalitet vet at politiet er pålagt å ta din sak på alvor. Dersom du ikke opplever det, bør du søke hjelp hos andre for å ta saken videre. Du kan søke råd hos en bistandsadvokat. Søk på bistandsadvokat og ditt bosted på internett for nærmeste tilgjengelige mulighet. Du kan få gratis veiledning hos [Likestillings- og diskrimineringsombudet \(LDO\): ldo.no](http://ldo.no).

Du kan også få gratis råd av organisasjoner som: JURK (Juridisk rådgivning for kvinner)

<https://foreninger.uio.no/jurk/>. Antirasistisk senter FRI

Slettmeg.no gir råd og veiledning for deg som er krenket på nett. De hjelper deg med å slette informasjon om og bilder av deg som er lagt ut på nettet.

<http://www.stopphatprat.no>

Kripos sin tipstjeneste for hatkriminalitet

Tipsmottaket er bemannet døgnet rundt [Her finner du siden](#).

<https://www.politiet.no/rad/hat-ytringer-og-trusler/hatefulle-ytringer>

Dette er ikke en formell anmeldelse, og det er lav terskel for å levere inn tips om hatkriminalitet via denne tipskanalen. Det er bedre å gjøre det en gang for mye, enn en gang for lite. Kripos vurderer hver enkelt sak, og det lagres i politiets systemer.

Kripos gjør undersøkelser ved tipset, og sender det evt. til videre behandling hos lokalt politi. Det er verdifullt at tips blir lagret i politiet systemer, kanskje er det andre enn deg som blir utsatt for det samme. Kanskje settes informasjon i en større og viktig sammenheng.

Tips til PST

<https://pst.no/tips/>

Politisk motivert hat bør meldes til Politiets sikkerhetstjeneste (PST). Det er politisk motivert vold som utgjør den største terrortrusselen i Norge.

<https://www.pst.no/alle-artikler/trusselvurderinger/nasjonalt-trusselvurdering-2020/> (Kanskje kutte lenkene til rapportene og korte teksten under hvis dette bare skal være et flak?)

Norske myndigheter står sentralt i de høyreekstremes fiendebilde. Myndighetene anklages for å tillate og legge til rette for at norsk levesett og kultur ødelegges av ulike minoritetsgrupper. De er av den oppfatning at særlig ikke-vestlig innvandring og religionen islam, men også jøder og LHBT-miljøet, utgjør en eksistensiell trussel mot det norske samfunnet. Det er ulike konspirasjonsteorier som ligger til grunn for dette fiendebildet.

Undersøkelser viser at flere myndighetspersoner har vegret seg for å fremme kontroversielle synspunkter i frykt for å bli utsatt for trusler. Enkelte har også vurdert å slutte som politikere. Dette viser at trusselaktiviteten ikke bare rammer myndighetspersonen det gjelder, men også er en trussel mot viktige deler av det norske demokratiet.

For oss i Rødt blir det med dette til grunn, ekstra viktig at vi tar samfunnsansvar og melder inn hatkriminalitet når vi kommer over det.

<https://www.ks.no/contentassets/87402cb121fa4cf08a6bb0b466c03c43/FoU-hets-og-trusler.pdf>

https://amnesty.no/slik-oppleves-netthetsen?fbclid=IwAR3jeovnV9SPXj_WrYfgDtZfP-Vky4q7Eo-LmPaUy6gQ1CxXhyhQoRAGdv0

Seher Aydar deltok i et en undersøkelse hvor Amnesty har intervjuet 19 kvinnelige politikere, både riks- og lokalpolitikere fra alle de politiske partiene.

På hvilken måte har du opplevd netthets?

Jeg har opplevd det spesielt når jeg har uttalt meg om antirasisme eller feminisme, men jeg er ikke blant de som får mest. Etter at jeg sluttet som leder av Rød Ungdom har jeg fått færre meldinger direkte, og når jeg ikke søker kommentarfelt er det som om hetsen ikke finnes. Men vi driver politikk og vil gjerne vite hvilke reaksjoner utspillene våre får. Likevel holder jeg meg mest mulig unna, det er en beskyttelsesmekanisme.

På det heftigste opplevde jeg det som en storm av meldinger. En gang fikk jeg rundt hundre meldinger etter et utspill. De kan kalle meg en jævla rotte og skrive at jeg skulle blitt voldtatt. Det meste var hetsende, noe direkte truende. Den verste kommentaren jeg husker var "Breivik glemte deg 22. juli". Det var da jeg stengte kommentarer på bloggen. Jeg var 22 år og ble helt satt ut.

Etter den type meldinger virker alt annet mildt, men vi må ikke normalisere hets. Jeg kjenner mange som får så mye grove meldinger at jeg syns jeg er heldig som ikke får drapstrusler. Det er jo helt absurd. Vi kan ikke ha drapstrusler som målestokk.

Hvordan påvirket det deg?

Jeg vil gjerne diskutere sakene, men det er ikke det jeg sier som blir kommentert. Objektiviseringen påvirker meg direkte fordi jeg føler at jeg blir redusert til kropp og hudfarge. Det er veldig frustrerende når jeg uttaler meg om saker jeg synes er viktig.

Det føles ikke bra når folk skriver stygge ting om meg, men den dårlige følelsen er kortvarig. Hetserne har ikke så mye makt over meg at det får meg til å ikke ville uttale meg. Jeg har ikke droppet noen saker hittil. Men på lang sikt påvirker det deg, fordi det tapper energi og blir en belastning over tid. Det kan føre til at man kanskje ikke greier å holde ut lenge. Jeg kommer uansett til å fortsette å uttale meg så lenge jeg synes en sak er viktig, selv om det koster mer.

Hva gjorde du for å stanse netthetsen?

Jeg prøvde å anmelde meldingen om at Breivik hadde glemt meg, men på den tiden var oppmerksomheten rundt netthets mindre. Politiet anså det ikke som en direkte drapstrussel, og jeg trodde at de hadde rett. Men det var en trussel og absolutt hets.

Jeg har ikke gått til politiet igjen. Jeg kjenner mange som får drøyere ting enn jeg, og ble mer opptatt av å støtte dem.

Hva tror du er konsekvensen av denne type netthets?

Det er en trussel mot demokratiet. Hetsen kan hindre folk i å delta i det offentlige ordskiftet. De blir redde når de ser hvordan andre behandles, eller belastningen kan bli så stor at de trekker seg.

Hetsen gjør noe med troen på oss selv som politiske individer og samfunnsdeltakere, når vi alltid skal bli redusert til en forestilling andre har av oss. Det kan bryte ned selvtilliten vår. Erfarne politikere understreket for meg da jeg ble leder av Rød Ungdom at hetsen ikke handler om at jeg sier noe dumt eller ikke bra nok. Men det er lett å tro det når man er i startfasen, og gjerne ung. Jeg kjenner ingen unge politikere som har sluttet på grunn av netthets, men man må være godt forberedt.

Forskning viser at kvinner ikke hetses mer enn menn, men kvinner opplever hetsen som mer ubehagelig. Bør ikke kvinner som deltar i politikk og samfunnsdebatt tåle kritikk?

Jeg ønsker kritikk velkommen, men hets er noe annet. Måten kvinner tar i mot hets på kan ha med hetsens karakter og vår posisjon i samfunnet å gjøre. Hets som går på

seksualisering og rasisme underbygger diskrimineringen og trakasseringen som allerede finnes i samfunnet.

Flere kvinner opplever trusler om voldtekt eller seksuell trakassering på nett. Når vi vet at omfanget av seksuell trakassering i samfunnet vårt er så stort og at en av ti kvinner blitt voldtatt i Norge, så oppleves det selvsagt som ubehagelig å bli truet med det.

Netthets oppstår ikke i et vakuum. Holdningene er ikke skapt på nett, selv om de får utslag der. Vi skal slå ned på netthets isolert, men for å få bukt med problemet må vi se på det større, strukturelle bildet.

Hva er hatkriminalitet?

Den offisielle? definisjonen av begrepet hatkriminalitet slik den står i Straffeloven er: "Straffbare handlinger som helt eller delvis er motivert av eller som har bakgrunn i hat eller negative holdninger til religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofile orientering, nedsatt funksjonsevne, kjønnsidentitet og/eller kjønnsuttrykk.

Betegnelsen hatkriminalitet tar utgangspunkt i § 185 hatefulle ytringer og § 186 diskriminering i straffeloven, men er ikke juridisk avgrenset til kun disse to lovbestemmelsene. Den gjelder også andre typer lovbrudd, som trusler, oppfordring til straffbar handling, hensynsløs atferd m.m. Ved straffeutmålingen skal det virke skjerpene om lovbruddet har sin bakgrunn i den fornærmedes religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, homofile orientering eller funksjonsevne, jf. Straffeloven Ta inn kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet.

En hatefull ytring rammer flere enn den enkelte fornærmede. Den rammer også de personene som identifiserer seg med gruppen fornærmede tilhører

Hatytringer på internett er særlig problematiske fordi de kan vare "evig" og ramme gjentatte ganger. Kommentarene kan også nå ut til veldig mange på kort tid. De deles på ulike plattformer og kan spres i det uendelige. Når man kommuniserer på internett, har man ingen interaksjon ansikt til ansikt, og illusjonen om anonymitet gjør det enklere å utføre et direkte personangrep. Personer som har vært gjenstand for slike hatefulle ytringer, kan komme til å trekke seg tilbake fra det offentlige ordskiftet. Riksadvokaten nevner i rundskriv nr. 1/2020 at politiet må være oppmerksom på hatefulle straffbare ytringer rettet mot politikere og andre samfunnsdebattanter som er egnet til å påvirke ytringsklimaet på en så negativ måte at enkelte enten trekker seg fra politikken eller velger ikke å delta i samfunnsdebatten.

På denne siden kan du lese tall og fakta om domfelte straffesaker, hatkriminalitet.
<https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/dokumenter/?innholdstype=69&tema=115>

§

§ 185. *Hatefulle ytringer*

Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt offentlig setter frem en diskriminerende eller hatefull ytring. Som ytring regnes også bruk av symboler. Den som i andres nærvær forsettlig eller grovt uaktsomt fremsetter en slik ytring overfor en som rammes av denne, jf. annet ledd, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,
- b) religion eller livssyn,
- c) homofile orientering, eller
- d) nedsatte funksjonsevne

Hva ligger i de ulike begrepene i hatkriminalitet?

3.1 Grunnvilkår 1 – offentlig eller i andres nærvær

Første ledd i bestemmelsen omfatter ytringer som er fremsatt offentlig. Hva som regnes som offentlig er definert i straffeloven § 10. Et sted som regnes som offentlig, er ment for alminnelig ferdsel eller er et sted der allmennheten faktisk ferdes. For ytringer på internett er § 10 andre ledd aktuell, da den sier at en ytring er offentlig dersom den er egnet til å nå et større antall personer. Det er ikke avgjørende om den faktisk har gjort det, men om den kunne ha gjort det (for eksempel dersom den ikke hadde blitt slettet av en moderator). Et eksempel

er en gjerningsperson som fremsetter hatefulle ytringer i en åpen gruppe med flere tusen medlemmer på Facebook, overfor en person vedkommende oppfatter som homofil. Ytringen vil da anses som en offentlig handling. Dersom en person har mottatt en melding i sin private innboks på Facebook, vil dette ikke omfattes av bestemmelsen. Ytringen er ikke offentlig. Hvis meldingen sendes til flere mottakere, kan dette falle inn under «andres nærvær», § 185, andre ledd. Bli en melding sendt privat, men lest av mange andre uten at det var tilsiktet, vil dette ikke falle inn under bestemmelsen om hatefulle ytringer, men kan falle inn under andre bestemmelser i straffeloven.

3.2 Grunnvilkår 2 – vernede grupper ta inn kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet

For å kunne vurdere om et tips omfattes av § 185, er det nødvendig med en gjennomgang av de vernede gruppene. Vurderingene nedenfor er hentet fra et hefte i serien «Rett på gata» av Kai Spurkland.³ Under hvert vern vil det fremkomme et eksempel på en hatefull ytring. Det er viktig å presisere at dette er en forenklet fremstilling for pedagogiske formål. I en straffesak vil det naturligvis legges vekt på flere momenter som er listet opp under her.

3.2.1 Etnisitet Etnisitet omfatter nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk. Annerledes hudfarge som skyldes spesielle tilstander eller sykdom (albinisme, hudsykdommer) faller trolig utenfor, men kan omfattes av alternativet funksjonsnedsettelse. Selvpåført endring i hudfarge omfattes neppe (f.eks. solariumsbrunfarge). Eksempel på en hatefull ytring basert på etnisitet: En lukket Facebook-gruppe har 1200 medlemmer. En mørkhudet mann skriver et innlegg og får denne kommentaren: "Fandens svarte avkom reis tilbake til Afrika og bli der din korrupte kakerlakk".

3.2.2 Religion

Dette begrepet omfatter alle religioner og livssyn, også sekulære livssyn. For at noe skal kunne kalles en religion eller et livssyn er det trolig et krav om en viss utbredelse og en helhetlig livsanskuelse. En begrenset overbevisning er neppe nok. Det å tro at man kan snakke med døde for eksempel vil alene neppe ha et særlig strafferettslig vern. Eksempel på en hatefull ytring basert på religion: VG har lagt ut en artikkel med bilde av flere kvinner i hijab, og en person kommenterer: "Måtte noen avlive dere med et hodeskudd. Dere ødelegger Norge, flagrende ulltepper. Jævla islam kult!"

3.2.3 Homofil orientering

Dette begrepet omfatter kun homofili. Andre seksuelle orienteringer, kjønnsidentiteter eller kjønnsuttrykk faller utenfor det særlige vernet i denne bestemmelsen, men vil på vanlig måte kunne være beskyttet av andre bestemmelser. Det å være bifil vil trolig omfattes fordi denne seksuelle orienteringen også inkluderer homofili. Eksempel på en hatefull ytring basert på homofil orientering: Det blir sendt en felles e-post til flere homofile personer med teksten: "Jævla homser, dere er noen misfostre."

3.2.4 Nedsatt funksjonsevne

I forarbeidene til straffeloven 2005 er nedsatt funksjonsevne beskrevet som nedsatte fysiske,

psykiske eller kognitive funksjoner, for eksempel bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjoner.⁴ Det kan også omfatte sykdommer og tilstander som regnes som psykiske lidelser. Nedsatt kognitiv funksjonsevne omfatter redusert evne til mentale prosesser som for eksempel hukommelse og språk. Begrepet er upresist, og lovgiveren har bevisst valgt ikke å definere begrepet nærmere i loven. Eksempel på en hatefull ytring basert på nedsatt funksjonsevne: En person med funksjonsnedsettelse har lagt ut et bilde på Facebook av seg selv i rullestol, hvorpå en person kommenterer: "Du må dø. Du kan ikke leve som handikappet, åndssvake krøpling."

3.3 Grunnvilkår 3 – ytringen må være hatefull eller diskriminerende

Kommentaren som fremsettes, må anses som hatefull eller diskriminerende, det er ikke tilstrekkelig at en enkelt person oppfatter den slik. Det er bare grove eller kvalifisert krenkende ytringer som rammes av bestemmelsen. Det vil si at lite krenkende utsagn ikke rammes. En konkret grense mellom hva som er vernet av ytringsfriheten, og hva som er straffbart, er vanskelig å trekke. Dette kan også endres i takt med samfunnsutviklingen og konteksten ytringen fremsettes i. Nedenfor følger flere momenter som er vektlagt i forarbeidene og av Høyesterett: - Hvordan vil den alminnelige tilhøreren oppfatte utsagnet? - Kommentaren må tolkes i lys av konteksten. 4 Ot.prop.nr.8 (2007–2008) s. 343. 5 - Dersom personen har skrevet flere kommentarer, må disse sees i sammenheng. - Vi skal ikke tillegge kommentarer annet meningsinnhold enn det som faktisk er uttrykt. - Hvor grov er ytringen? - Innebærer ytringen en grov nedvurdering av en gruppes menneskeverd? - Oppfordres det til vold eller integritetskrenkelse? - Hvor konkret er ytringen? - Er ytringen fremsatt offentlig eller i andres nærvær? - Retter utsagnet seg mot en av de vernede gruppene? - Hvor stor publisitet eller hvor stort publikum har ytringen fått?

Forskjell på hatkriminalitet og diskriminering

Hatkriminalitet er straffbare handlinger og kan straffes etter straffeloven.

Diskriminering er forbudt etter likestillings- og diskrimineringsloven og kan forstås som usaklig forskjellsbehandling. Motivet til den som diskriminerer har ikke noe å si så lenge resultatet er at noen kommer dårligere ut på grunn av hvem de er. Følgende kjennetegn er vernet mot diskriminering i norsk lov: alder, etnisitet, funksjonsevne, kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, religion, seksuell orientering, politisk syn og medlemskap i fagforening.

Eksempel på diskriminering.

To homofile menn ønsker en leilighet, men mannen som leier ut vil ikke ha "sopere" i sin leilighet. De ønsker å anmelde dette og mener det er hatkriminalitet. Men dette er ikke et brudd på straffeloven, det er brudd på husleieloven og kan klages inn til Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Mona nektes jobb som drosjesjåfør.

Mona var Taxisjåfør, også ble det utlyst en stilling som hun hadde lyst å søke på. Søker på den, men fikk beskjed av sjefen om at det var skepsis til å ansette henne fordi hun er taterfolk. Går til politiet og anmelder som hatkriminalitet.

Dette er brudd på arbeidsmiljøloven, og diskrimineringslovverket.

Disse to eksemplene er personer som er utsatt for diskriminering, den er ikke rammet av straffeloven men kan meldes til likestilling og diskrimineringsnemnda (<https://www.diskrimineringsnemnda.no/hjem>). Likestillings- og diskrimineringsombudet gir gratis veiledning i saker om diskriminering (ldo.no). Det kan være vanskelig å avgjøre dette selv, ta derfor heller kontakt en gang for mye enn en gang for lite.

Eksempel på straffbare handlinger.

Leif sitter hjemme og leser avisoppslag om at homofile har fått sterkere rettigheter. Han blir sint, går ut på london pub, der ser han to menn som står hånd i hånd, og slår til dem. Dette er en handling som utelukkende er motivert av å hate homofile. Dette er straffbart.

Kjetil synes ikke noe om innvandrere som ikke holder orden på ungene sine, og han mener Norge må få innvandrere ut av landet. Han skriver brev og putter dem i postkassa i borettslaget der han bor. Der skriver han at alle innvandrere skal komme seg hjem til det landet de kommer ifra, hvis ikke skal det ene og det andre skje. Grunnen til problemet er at naboene ikke er etnisk norske. Dette er straffbart.

Hatefulle ytringer rettet mot politikere og andre samfunnsdebattanter, som er egnet til å påvirke ytringsklimaet på en så negativ måte, at enkelte enten trekker seg fra politikken eller velger og ikke delta i samfunnsdebatten.

Enkel sikring av hatytringer.

1. Ta en Screenshot av kommentaren
2. Forsøk å finn avsenderprofilens identitet/navn/
3. Kopier lenken/nettstedesadressen hvor ytringen er fremsatt
4. Lim dette inn i en Word fil
5. Skriv notater om hvordan du opplever hendelsen.
- 5 Send det til [Kripos sin tipstjeneste](#).

Rapporter kommentaren

Slett kommentaren eller moderer den

Forslag til standardSvar til de hatefulle meningsmotstandere -

Det du sier her er hatefullt, og kommentaren din er sikret og lagret. Dette sendes til vurdering hos politiet. Rødt aksepterer ikke hatefulle, truende eller hånende kommentarer i vårt kommentarfelt.

Behold skriftlige hatytringer så du har bevis for hva du har blitt utsatt for. Screenshot er lurt i tilfelle meldingen eller bildet blir slettet, eller du selv vil slette den etter å ha sikret den. Mange nettsider har rapporteringsfunksjoner. Du kan rapportere uavhengig av om ytringen bryter med nettstedets retningslinjer eller er ulovlig. Om nettsiden ikke lar deg rapportere, kan du finne kontaktinformasjon til den som eier domenet på whois.com

Relevant lesestoff og kildeliste.

<https://www.ks.no/fagomrader/forskning-og-utvikling-fou/forskning-og-utvikling/fou-rapporter/mer-enn-4-av-10-lokalpolitikere-har-opplevd-hat-og-trusler/>

https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtq/Hatkriminalitet_og_diskriminering/

https://amnesty.no/sites/default/files/94/european_hate_crime_briefing_v5.pdf

<https://amnesty.no/netthets-mot-kvinner>

<https://www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2019/03/29/okning-i-anmeldt-hat-kriminalitet-i-oslo/>

https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter/oslo/rapporter/anmeldt-hatkriminalitet-oslo/Anmeldt_hatkriminalitet_i_Oslo_2018

<https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter/oslo/rapporter/anmeldt-hatkriminalitet-oslo/hatkrim---rettslige-og-praktiske-sporsmal-november-2015.pdf>

<https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2019/>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-strategi-mot-hatefulle-ytringer-2016--2020/id2520975/>

<https://www.bufdir.no/Inkludering/hatytringer/>

https://bufdir.no/global/Ikke_greit_Hva_er_hatprat_og_hva_kan_du_gjore_med_det.pdf

<https://fido.nrk.no/e785ba0118091fe20dd240e8ddadcfc782bf145b749f7a07e84f1cff6cd56e84/Tyldum%202019.%20Holdninger%20til%20diskriminering.%20likestilling%20og%20hatprat%20i%20Norge.pdf>

BUFDIR [side om hatytringer](#)